

1/25

14.2.2025

Eläkkeensaajien Keskusliiton jäsenlehti
Pensionstagarnas Centralförbunds medlemstidning

Eläkkeensaaja ^{EKL}

Joulutorilla
Berliinissä –
Tikkurilan
eläkkeensaajat
innoissaan s. 16

teema

**MATKAILU &
SEIKKAILU**

Tikkurilan Seudun
Eläkkeensaajat
joulutorilla
Berliinissä.
Kuva Leila Röman.

Tuloeroista ja -veroista

Vuoden alussa väritti maamme yhteiskunnallista keskustelua tuloerot. Ilta-Sanomien uutisoi 3.1., että sen Taloustutkimuksella teettämän tutkimuksen mukaan kansalaistemme eriarvoistuminen ja tuloerojen kasvu on ylivoimaisesti suomalaisten suurin huolenaihe. Tämän jälkeen seurasivat edellisen kyselyn jälkeen huolivaihtoehtojen listalle nostettu mielenterveysongelmat, nuorten syrjäytyminen ja nuorisotyöttömyys (33 prosenttia molemmilla).

Vastaajista peräti 51 % piti eriarvoistumista ja tuloerojen kasvua nyt huolestuttavimpana. Aiemmassa, maaliskuussa 2022 tehdyssä tutkimuksessa, luku oli 27 %. Tuolloin nykyisen huolen edelle menivät Venäjän sotilaallisen uhan lisäksi myös ilmastomuutos ja nuorten syrjäytyminen.

Taloustutkimuksen tutkimusjohtaja Jari Pajunen arvioi, että huolen nousua selittää osin maamme hallituksen politiikka. Valtiovarainministerimme tarttuu lähes välittömästi uutiseen ja ilmoitti blogissaan 6. tammikuuta, että hallituksen säästöjen arvostelu perustuu tietämättömyyteen, eivätkä Suomen tuloerot ole niin suuret kuin annetaan ymmärtää. Hänen mielestään hieman suuremmat tuloerot voisivat olla jopa terve merkki Suomen taloudelle.

Yksi keskeinen tuloerojen kasvuun vaikuttanut tekijä on vuoden 1993 verouudistus, jossa ansiotulojen ja pääomatulojen verotus eriytettiin toisistaan. Ansiotulojen verotus säilyi progressiivisena, mutta pääomatuloille määrättiin vakioveroprosentti, joka on reilusti alhaisempi kuin suurten ansiotulojen veroprosentti. Tehtiin sitten samalla oiva kiihoke muuttaa ansiotuloja pääomatuloiksi. Seurauksena tuloerot kasvoivat Suomessa kansainvälisesti verraten nopeasti 1990-luvun puolenvälin jälkeen muutamassa vuodessa lähelle nykytasoa.

Asiaan liittyen julkaisi Tilastokeskus sopivasti viime joulukuussa Tuloerojen kehitys Suomessa 1966–2023 -katsauksen. Tiedot ovat vuoden 2023 rahassa, eli niissä on huomioitu inflaatio.

Tilastokeskuksen mukaan 1990-luvun puoliväliin verrattuna ovat euromääräiset tuloerot kasvaneet merkittävästi. Vuonna 2023 pienituloisimman kymmenyksen ekvivalentin tulo keskiarvo oli noussut reaalisesti noin 20 % vuodesta 1995 vuoteen 2023. Suurituloisimman kymmenyksen keskiarvo oli 6,4-kertainen ja reaalisesti noin 80 % enemmän kuin vuonna 1995. Ekvivalentti tulo on tuloksite, jolla pyritään saamaan erityyppisten kotitalouksien tai kuntien tulot vertailukelpoisiksi ottamalla huomioon rakenne-erot ja yhteiskulutushyödyt.

Pienituloisimpaan kymmenykseen kuului, jos ekvivalentit nettovuositulot olivat pienemmät kuin 16 320 euroa vuonna 2023. Tämä vastaa noin 1 360 euron nettotuloja kuukausitasolla yhden hengen asuntokunnassa. Suurituloisimpaan kymmenykseen kuului, jos asuntokunnan ekvivalentti nettovuositulot olivat suuremmat kuin 50 980 euroa.

Vuoden 2023 verotietojen mukaan Suomen suurituloisin 10 % maksaa tuloveroistamme hieman yli 45 %. Sama porukka maksaa kunnallisveroistamme vain noin kolmanneksen. Ero kaikkiin veroihin ja veroluonteisiin maksuihin verrattuna selittyy järjestelmämme hyödyntämisestä. Moni hyvätuloisin suomalainen nostaa tulojaan pääomatuloina, joista ei makseta veroa kuntiin. Suuria voittoja nostava sijoittaja tai pääomatuloina ansiotaan nostava yrittäjä ei maksa välttämättä lainkaan veroja asuinkuntaansa. Pitäisiköhän asialle tehdä jotain?

Yksi maailman arvostetuimmista eriarvoisuustutkijoista, Kalifornian Berkeleyn yliopiston taloustieteen professori **Emmanuel Saez** totei Suomen vierailullaan viime kesäkuussa, että

”Ihmiskunta valitsee itse, minkä verran epätasa-arvoisuutta se haluaa. Sellainen päätös ei tule kuin taivaasta annettuna, vaan jokaisen yhteiskunnan tehtävänä on valita itse.”

Hyvän loppuvuoden toivotuksin

Timo Kokko

”

Ihmiskunta valitsee itse, minkä verran epätasa-arvoisuutta se haluaa. Sellainen päätös ei tule kuin taivaasta annettuna, vaan jokaisen yhteiskunnan tehtävänä on valita itse.

LYHYESTI >>>>>>>>>>

Televisiokanavat siirtyvät HD-lähetyksiin keväästä 2025 alkaen

Keväästä 2025 alkaen perustasoiset SD-kanavat korvataan teräväpiirto- eli HD-lähetyksillä. Ylen SD-lähetykset loppuvat 31.3.2025 ja kaupallisten kanavien 30.6.2025.

Onko televisio tai digiboksin HD-valmis?

Television kanavaluettelossa HD-kanavien nimessä näkyy HD. Kokeile, näetkö HD-kanavien sisältöä televisiollasi. Jos näet HD-kanavilla sisältöä, sinun ei tarvitse hankkia uutta televisiota tai digiboksia.

Jos HD-kanavat eivät näy, syynä voi olla televisio, digiboksin tai antennijärjestelmän yhteensopimattomuus HD-lähetysten kanssa.

Jos tiedät vastaanottavasi lähetyksiä antenniverkon kautta ja asut taloyhtiössä etkä näe HD-kanavia, voit tarkistaa isännöitsijältäsi, voiko kiinteistösi antennijärjestelmällä vastaanottaa HD-lähetyksiä. Jos antennijärjestelmä on kunnossa, tulisi sinun hankkia uusi HD-kykyinen televisio tai digiboksi.

Miten hankin oikeanlaisen television tai digiboksin?

Teräväpiirto-ohjelmien katseluun kaapelitelevisioverkoissa tarvitet television tai digiboksin, jossa on kaapeliverkkoon sopiva HD-viritin (DVB-C).

Teräväpiirto-ohjelmien katseluun antenniverkossa tarvitet puolestaan television tai digiboksin, jossa on antenniverkkoon tarkoitettu HD-viritin (DVB-T2).

Lähes kaikista Suomessa myytävistä uusista televisioista löytyy HD-viritin ja useimmiten se soveltuu sekä antenni-että kaapeliverkkoon. Myyjällä on velvollisuus neuvoa laitteen ominaisuuksista.

Vanha televisio sähkö- ja elektroniikka-laiteromun keräyspisteeseen

Lähimmän keräyspisteesi löydät osoitteesta www.kierratys.info. Keräyspisteiden lisäksi elektroniikkaliikkeet vastaanottavat vanhoja laitteita uutta ostettaessa.

NEUVOJA JA APUA

Ajankohtaisimman HD-siirtymää koskevan tiedon löydät verkkosivustolta: hdtvopas.fi

Antenni-tv-verkkoon liittyvissä näkyvyysongelmissa apua ja neuvontaa tarjoaa: Digita Info, arkisin klo 8–20 / info@digita.fi / puhelin: 020 411 7676

Digitin asiakaspalveluun soittaminen maksaa normaalin puheluhinnan verran. Hinnat voivat vaihdella hieman liittymätyyppistä riippuen (mpm/pvm). Palveluun jonotus on maksullinen.

Kaapeli-tv-verkon kautta tv-lähetyksiä vastaanottavat voivat olla yhteydessä omaan kaapeli-tv-verkon operaattoriin asiakaspalveluun. Suomessa kaapeli-tv-verkon operaattoreita ovat mm. DNA, Elisa ja Telia.

Lähde: Traficom

EETU PIO Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry Pensionärsförbundens intresseorganisation rf

KANNANOTTO 20.1.2025

Talussopeutus maksatetaan eläkeläisillä ostovoimaa heikentämällä

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry seuraa huolestuneena uutisointia työmarkkinaosapuolten eläkkeisiin ehdottamasta indeksileikkurista. EETU ry julkaisi kannanottonsa eläkeuudistuksen neuvottelutuloksesta saatuihin tietoihin 20.1.2025

Eläkeuudistuksessa ehdotettu inflaatiovakuuttaja eli eläkkeitä tarkistavan indeksin leikkaus on Suomen koko eläkeläisväestölle ankara isku. Eläkkeiden ostovoiman turvaavat indeksit ovat eläkeläisille käytännössä ainoa keino parantaa eläkkeitään. Toisin kuin palkansajalla, eläkeläisellä ei ole tosiasiallisia keinoja paikata toimeentulonsa äkillistä leikkausta samaan aikaan kun kustannustaso nousee.

Helsingin Sanomien tänään julkaiseman tiedon pohjalta ehdotuksessa mainittu inflaatiovakuuttaja pienentää maksussa olevien eläkkeiden korotuksia, jos yleinen hintataso kasvaa voimakkaammin kuin palkat. Tällainen tilanne on hyvin todennäköinen, ja merkitsee joka kerran toteutuessaan 1,6 miljoonalle eläkeläiselle loppuelämän kestävää toimeentulon heikennystä.

Palkkojen nousu on yleensä ollut hintojen nousua nopeampaa, ja vain harvoin tilanne on ollut eläkeläisten kannalta suotuisa. Eläkkeiden kasvu on ylittänyt palkkojen kasvun vain muutamia kertoja sitten vuoden 1980. Työeläkeindeksi on noussut vuosina 1995–2022 noin 57 prosenttia, ansiotasoindeksi samaan ajanjaksoon lähes 115 prosenttia. Reaalinen nousu palkoissa on ollut 38 prosenttia ja eläkkeissä noin yhden prosentin. Nyt tämäkin mahdollisuus eläkkeiden parantamiseen leikattaisiin automaattisesti pois.

Automaattisen vakuuttajan tarpeellisuutta on perusteltu sillä, että se lyhentää aikaa, joka kulloinkin kuluu keskusteluun uudistusten tarpeellisuudesta. Mielestämme valtavaan ihmisjoukkoon vaikuttavia päätöksiä ei saa ulkoistaa automaattille.

Eläkeuudistukselle asetettiin hallitusohjelmassa poikkeuksellinen tavoite vahvistaa julkista taloutta. Aikaisemmissa uudistuksissa on lähdetty eläkejärjestelmän itsensä kestävydestä. Tulevien eläkeläispolvien eläkekertymien leikkaaminen sisältää riskin eläkeläisköyhyydenkasvusta tulevaisuudessa. On tärkeää, että etuusperustainen eläkejärjestelmämme on jatkossakin laajan luottamuksen arvoinen.

Koko kannanotto on luettavissa EETU ry:n sivuilla: www.eetury.fi > Lausunnot ja kannanotot

EETU ry:n aluevaalitavoitteet

Hyvinvointialueet ovat keskenään väestörakenteeltaan ja maantieteeltään erilaisia. Ikääntyminen koskettaa kuitenkin jokaista hyvinvointialuetta. Ikäihmiset käyttävät muuta väestöä enemmän sote-palveluita. EETUn muistuttaa, että kaikilla suomalaisilla on oikeus arvokkaaseen vanhuuteen ja hyvään hoitoon.

Kahden ensimmäisen vuoden kokemusten perusteella ikääntyneiden vaikuttamismahdollisuudet hyvinvointialueilla vaihtelevat paljon. EETU vaatii hyvinvointialueita kehittämään ikääntyneiden osallisuutta päätöksenteossa. Helsingin kaupungin päätöksenteossa tulee osata jatkossakin yhdistää perinteinen kuntapolitiikka ja hyvinvointialueille kohdistetut lakisäätöiset tehtävät.

1. Alueellisten vanhusneuvostojen aseman ja ikääntyneiden vaikuttamismahdollisuuksien vahvistaminen
2. Toimivat sote-palvelut riittävän lähelle ikääntyneitä ihmisiä
3. Ikääntyneet kansalaiset mukana digitalisaatiossa ja palveluiden varmistaminen myös digitaidottomille
4. Eläkeläisjärjestöjen toiminnan tukeminen hyvinvointialueilla

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry on kuuden valtakunnallisen eläkeläisjärjestön yhteistyöelin. Sen jäsenjärjestöt ovat Eläkelitto, Eläkeläiset, Eläkkeensaajien Keskusliitto, Kansallinen senioriliitto, KRELLI Kristilliset eläkeläiset ja Svenska pensionärsförbundet.

EETU:n puheenjohtajuus vaihtuu vuosittain. Vuonna 2024 EETUn puheenjohtajajärjestönä toimi Kansallinen senioriliitto ja puheenjohtajana Kari Kantalainen. Vuonna 2025 Svenska pensionärsförbundet rf toimii EETU:n puheenjohtajajärjestönä ja Ulla-Maj Wideroos puheenjohtajana. Kuva: Ilona Salonen.

EETU ry:n kuntavaalitavoitteet

Kuntien rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistäjänä korostuu jatkossa. EETU kannustaa kaikkia Suomen kuntia olemaan ikäystävällisiä ja edistämään ikääntyneiden hyvinvointia sekä huomiomaan ikääntyneen väestön tarpeet päätöksenteossa osallistamalla kuntalaisia aktiivisesti.

EETU muistuttaa, että ikääntyneiden hyvinvointia ja terveyttä edistävillä toimenpiteillä on myönteinen vaikutus myös kunnan ja hyvinvointialueiden talouteen. Oikeilla toimenpiteillä voidaan siirtää yhä useamman ikääntyneen kasvavaa sote-palveluiden tarvetta myöhemmäksi.

EETUn mielestä on tärkeää, että eri ikäryhmät ovat vaaleissa mukana ehdokkaina, samoin kunnallisissa luottamustehtävissä on oltava edustettuna eri-ikäisiä kuntalaisia.

1. Kunnallisten vanhusneuvostojen aseman ja ikääntyneiden vaikuttamismahdollisuuksien vahvistaminen
2. Ikäystävällinen kuntasuunnittelu ja rakentaminen
3. Ikääntyneet mukana digitalisaatiossa
4. Edistetään senioreiden hyvinvointia, ennaltaehkäistään kansansairauksia ja yksinäisyyttä

EETU ry:n vaalitavoitteet ovat luettavissa kokonaisuudessaan: www.eetury.fi > Lausunnot ja kannanotot

Eläkkeet ja vanhushoiva isoja kysymyksiä Ruotsissakin

Miten menee eläkeläisillä tämän päivän Ruotsissa? Vastaus ei ole yksiselitteinen, sanoo Ruotsin suurimman, 260 000 jäsenen eläkeläisjärjestön PRO Pensionärernas riksgörelsenin puheenjohtaja Åsa Lindestam.

Åsa Lindestam on luotsannut 260 000 jäsenen PRO-eläkeläisjärjestöä kesästä 2022 lähtien. Hänet valokuvattiin Helsingissä viime lokakuussa pohjoismaisten eläkeläisjärjestöjen yhteistyötoimikunnan NSK:n kokouksen yhteydessä. Kuva: Tuomas Talvila.

– Keskimäärin ilmaistuna eläkeläiset voivat aivan hyvin, mutta liian monella tekee talous tiukkaa.

– Jos terveys on kunnossa ja eläke kunnollinen, on mahdollisuus viettää täysipainoista elämää, matkustella, osallistua ja vaikuttaa yhteiskuntaan täysivaltaisena jäsenenä. Meillä on onneksi iso joukko pirteitä eläkeläisiä, joista monet ovat myös mukana eläkeläisjärjestöjen toiminnassa.

Mutta Lindestamalla on huoli niistä kansaeläkeläisistä, joilla ei mene mukavasti. Hän huomauttaa, että yli puolet ruotsalaisista eläkkeensaajista on joko kokonaan tai osittain takuueläkkeen varassa.

Ruotsin eläkejärjestelmä eroaa monin tavoin suomalaisesta. Takuueläkkeen (garantipension) tehtävä on kuitenkin samankaltainen kuin meillä: se on viimesijainen eläketurva niille, joilla työeläketä ei ole kertynyt lainkaan tai se on jäänyt hyvin pieneksi.

– On huolestuttavaa, että niin moni matalapalkka-aloilla työskennellyt ei ole pystynyt ansaitsemaan itselleen riittävää eläkettä. Tätä ruotsalaisen eläkejärjestelmän heikkoutta olemme järjestönä toistuvasti arvostelleet. Vaadimme järjestelmää, jossa jokainen tulee kunnolla toimeen eläkkeellään.

Åsa Lindestam sanoo olevansa erityisen huolissaan ruotsalaisten eläkeläismiesten pärjäämisestä.

– Moni mies vetäytyy sisäänpäin ja jää aivan yksin elämäkumppanin kuoleman jälkeisessä tilanteessa. Naiset ovat usein luonnostaan sosiaalisempia, heillä on useammin tukeaan ystäviä ja muita läheisiä ihmisiä.

PRO:n jäsenistä 66 prosenttia on naisia. Miesten houkuttelevuus mukaan on Lindestamin mukaan kiinni ennen kaikkea siitä, että on tarjolla kiinnostavaa toimintaa.

– Boule (joka on suomalaisissa eläkeläisporukoissa paremmin tunnetun boccian kaltainen kuulapeli), keilaus ja kävelyjalkapallo vetävät, samoin se, että käydään porukalla vaikkapa raveissa tai jääkiekkomatsissa.

Åsa Lindestam on myös kahdeksan pohjoismaisen eläkeläisjärjestön yhteistyötoimikunnan NSK:n (Nordiska Samarbetskommittén) puheenjohtaja. NSK kokoontuu vuorokerron eri jäsenmaissa. Lokakuussa oltiin koolla Helsingissä, toukokuussa on vuorossa Oslo. Sen suomalaiset jäsenjärjestöt ovat Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ja Eläkeläiset ry.

Lindestam kehuu pohjoismaista yhteistyötoimintaa ja naapurimaiden yhteiskuntien ja eläkeläisten elämään tutustumista äärimmäisen kiinnostavaksi ja opettavaiseksi.

– Paljon meillä on yhteistä, mutta erojakin löytyy. Toistemme hyvistä kokemuksista voimme ottaa oppia ja saada pontta kehitykselle omassa maassamme.

Lindestam ottaa esimerkin. Ruotsissa, toisin kuin Suomessa, Norjassa ja Tanskassa, ei ole lakisäätteisiä vanhusneuvostoja. Tällainen laki on kuitenkin vahvasti PRO:n vaatimuslistalla.

– Perusteluissa olemme voineet viitata naapurimaiden kokemuksiin siitä, kuinka ikäihmisten vaikutusmahdollisuuksia on parannettu. On surkeaa, että Ruotsissa, joka mielellään esiintyy demokration ja tasa-arvon edelläkävijänä, olemme tässä asiassa takamatkalla.

Tuomas Talvila

ÅSA LINDESTAM

- syntynyt 1956
- esikoulunopettaja, rehtori
- kansanedustaja (sosiaalidemokraatit) 2002–2022
- 16 vuotta puolustusvaliokunnassa jäsenenä ja varapuheenjohtajana
- jäsenenä useissa ruotsalaisissa ja kansainvälisissä turvallisuuspoliittisissa elimissä
- valtiopäivien ensimmäinen varapuhemies 2018–2022.
- PRO:n puheenjohtajaksi kesällä 2022

PRO, PENSIONÄRERNAS RIKSGÖRELSEN

- perustettu 1942 Malmössä
- puoluepoliittisesti sitoutumaton
- jäseniä 260 000

Moni eläkeläinen tekee palkkatöitä

Eläketurvakeskuksen vuoden 2023 tilaston mukaan moni suomalainen eläkeläinen, jopa joka kymmenes kävi palkkatöissä. Alle 68-vuotiaat eläkeläiset kävivät muita eläkeläisiä useammin töissä.

Eläketurvakeskus julkaisi joulukuussa 2024 tilaston, jossa kerrottiin suomalaisten eläkeläisten työssä käymisestä. Tilaston mukaan vuoden 2023 lopussa töitä teki yli 150 000 eläkeläistä. Näistä henkilöistä 100 000 kerrytti uutta eläkettä. Ikä ja eläkkeen laji vaikuttivat paljon työssä käymisen yleisyyteen. Tilaston kirjoitti Eläketurvakeskuksen kehityspäällikkö **Jari Kannisto**.

Eläkkeellä töissä käyminen on lisääntynyt

Eläkeläisten työssä käyminen on lisääntynyt tasaisesti vuodesta 2007. Tämä kasvu johtuu osittain siitä, että osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevien määrä on noussut. Jos ihmisen työkyky on heikentynyt, mutta hän ei voi vielä saada eläkettä ikänsä vuoksi, hän voi saada osatyökyvyttömyyseläkettä.

Myös osittainen vanhuuseläke on lisännyt merkittävästi eläkkeensaajien työntekoa. Osittainen vanhuuseläke on melko uusi eläkkeen muoto. Se tunnetaan myös nimellä OVE. Osittaista vanhuuseläkettä saavia ei lasketa varsinaisesti eläkeläisiksi, kun esimerkiksi eläkeläisten työnteosta tehdään tilastoja.

Ikä ja sukupuoli vaikuttavat eläkeläisten työssä käymiseen

Yleisintä työn tekeminen eläkkeellä on alle 68-vuotiailla. Heistä lähes joka neljäs eli 60 000 henkilöä on käynyt töissä vuonna 2023. Alle 68-vuotiaista naisilla työssä käyminen eläkkeellä on yleisempää kuin miehillä. Sen sijaan yli 70-vuotiaista miehet käyvät useammin töissä. Tämän takia keskimäärin miehet käyvät eläkkeellä töissä hieman useammin kuin naiset. Yli 80-vuotiaista eläkeläisistä hieman alle 7 000 kävi töissä vuonna 2023.

Raha ei ole suurin syy eläkkeellä työskentelyyn

Suurin osa työssä käyvistä eläkeläisistä ei käy töissä liian pienen eläkkeen takia. Päinvastoin. Yleensä työssä käyvä eläkeläinen saa muita

samanikäisiä suurempaa eläkettä. Esimerkiksi alle 68-vuotiaista töissä käyneistä eläkeläisistä sai eläkettä keskimäärin 2 100 euroa kuukaudessa. Vuoden 2023 keskieläke oli 1 977 euroa kuukaudessa.

Alle 68-vuotiaat vanhuuseläkeläiset työskentelivät vuonna 2023 keskimäärin hieman yli puolen vuodenajan. Heidän keskipalkkansa oli reilut 2 000 euroa niinä kuukausina, jolloin he kävivät töissä. Jos alle 68-vuotias eläkeläinen kävi koko vuoden töissä, hän kerrytti uutta eläkettä noin 28 euroa vuodessa. Tämä maksetaan entisen eläkkeen päälle.

Työssä käynnin jälkeen uutta eläkettä pitää itse hakea

Uutta työeläkettä kertyy tietty prosentti työansioista. Jos teet töitä vanhuuseläkkeellä saat uuden eläkkeen maksuun vasta, kun oma työeläkkeen vakuuttamisvelvollisuuden pääteikäsi täyttyy. Vakuuttamisvelvollisuuden pääteikäsi tarkoitetaan sitä ikää, jolloin et kerrytä enää eläkettä ansioistasi. Jos käyt töissä tämän jälkeen, ansioista ei myöskään makseta eläkemaksuja. Pääteikä on määrätty syntymävuoden mukaan. Esimerkiksi vuonna 1960 syntyneellä henkilöllä pääteikä on 69 vuotta.

Sinun tulee kuitenkin muistaa hakea tätä eläkettä erikseen omasta työeläkeyhtiöstäsi. Sitä maksetaan korkeintaan kolmen kuukauden ajalta takautuvasti. Jos et muista hakea uutta eläkettä, sitä ei makseta kolmea kuukautta pidemmältä ajalta.

EKL on ehdottanut, että uutta eläkettä ei pitäisi hakea itse, vaan se maksettaisiin automaattisesti. EKL on myös ehdottanut, että uuden eläkkeen saisi itselleen esimerkiksi vuosittain.

- Joka kymmenes eläkeläinen käy töissä
- Alle 68-vuotiaat eläkeläiset käyvät muita eläkeläisiä useammin töissä
- Ikä ja sukupuoli vaikuttavat eläkeläisten työssä käymiseen
- Raha ei ole yleisin syy työskentelyyn eläkkeellä
- Eläkkeellä työskentelystä kertynyt eläke pitää hakea itse

Matkapaikien matkassa

etuhintaan Victorialle

KESÄPÄIVÄ VISBYSSÄ -20€

Visbyn risteilyt Victorialla, 3 pv
Tarjouslähde Helsingistä 4.7.-6.7.2025

Tallink Siljan Victoria laiva risteilee kesällä Helsingistä Visbyhyn! Päivä Visbyssä -risteilyllä Helsingistä maissaoloaikaa Visbyssä on n. 8 tuntia. Herkuttele ja viihdy yhdessä pitkän kaavan mukaan, paistattele aurinkokannella ja tutustu päivän ajan satumaiseen saareen. Lisämaksusta varaat käteväbussikuljetuksen keskustaan tai opastetun retken. Risteilyyn voit yhdistää käteväbussikuljetuksen kotimaan liityntäkuljetuksen.

Bussireitit 4.7.-lähde: (lisämaksusta)
• Imatra - Lappeenranta - Hamina - Kotka
• Kuopio - Varkaus - Mikkeli - Kouvola
• Jyväskylä - Murame - Jämsä - Lahti

alk. B-hytti (Club One -hinta) **397€** (tästä hinnasta **-20€**)

TANSSIRISTEILYLLE -30%

Tanssilähdöt Tallinnaan, 2 pv
Laivamatkat Tallink Victorialla Helsingistä
Tarjouslähde 23.2. ja 2.3.2025

Victorian 22-h risteilyllä laitetaan jalalla koreasti! Lähdöillä ehdit myös käväistä Tallinnassa, maissaoloaikaa on noin 3,5h.

Kuljetukset jopa -30% Victorian tanssilähdöille 23.2. ja 2.3.!

Kuljetuksen tarjoushinta alk. 30€ /hlö./meno-paluu (norm. 44€)

Su 23.2. Eija Kantola & Omega
• Imatra - Lappeenranta - Kotka • Jyväskylä - Jämsä - Lahti
• Ähtäri - Seinäjoki • Tampere - Hämeenlinna

Su 2.3. Finlanders
• Imatra - Lappeenranta - Kotka • Jyväskylä - Joutsa - Lahti
• Sastamala - Tampere - Hämeenlinna

alk./hlö B4-hytissä **22€** (kuljetukset **-30%**/hlö)

EKL jäsenetu -20€ alennus koodilla EKL

Valmiiksi alennettu hinta!

MOTTO: Kaikkea muuta, kunhan ei vaan nukkuvaa puolikuollutta elämää.

(Minna Canth)

ELÄMÄ ON MATKA – Uusi reissukaveri

Osa 1 (2)

Minä, Pirjo Ala-Kapee, ja Tuomo Sintonen olemme 80-vuotiaita, uusia reissukavereita. Tapasimme toisemme syksyllä 2022 Valo-nimisessä deittipalvelussa. Tuomo oli jäänyt jouluna 2021 leskeksi. Myös minä olin kokenut elämän kovat paikat: puolison kuoleman ja avioeron. Kumpikin meistä oli päättänyt etsiä rohkeasti uusia, positiivisia ystäviä. Ihmisen ei ole hyvä jäädä surunsa kanssa yksin. Vieläkö löytyisi tässä iässä samanhenkisiä kulttuurista, matkailusta ja sykähdyttävistä elämyksistä nauttivia uusia kavereita?

tuullisen vähän ajetun asuntoauton ja ryhdyimme varustamaan sitä talvikodiksemme. Hankimme siihen aurinkopaneelit ja kunnon navin eli navigaattorin. Auto huollettiin hyvin. Mukaan mahtuisi vain vähän tavaraa, joten ryhdyimme laatimaan listoja siitä, mikä on välttämätöntä. Ihminen tulee loppujen lopuksi toimeen melko vähällä tavaramäärällä.

Mukaan reissuun tietysti lähtivät minun koirani Mira (lagotto) ja Katri Helena (havanna). Epäilyjä herätti, miten me kaikki sopisimme asumaan autossa. Makuutilat oli neljälle,

keittiö, WC-kylppäri ja ruokatila neljälle. Koiratytöt löysivät nopeasti omat tilat ja ottivat auton kodikseen. Tuomolla ja minulla oli pikkusen vaikeampaa sopeutua. Mihin panna kaikki vaatteet, ruokatavara ja lääkkeet? Miten saada autossa pysymään järjestys? Oli pakko googlata myös, miten kasettivessa toimii.

Karavaanarit ovat kaikkien kavereita. Se pitää paikkansa. Karavaani-elämä vaatii tietoa ja taitoa, jota meillä kummallakaan ei ollut entuudestaan. Matkalle lähtö oli kuin hyppy tuntemattomaan, mutta juuriksi mahtavan jännittävä. Omien

rajojen kokeiluhalu voitti ennakkoluulot. Lokakuussa 2023 startattiin kohti Espanjan Aurinkorannikko. Päätepiste oli Mijas Camping Suomi Village. Siellä asui ystäväpariskunta **Sinikka ja Hannu Kärkkäinen**, jotka olivat hoitaneet autopaikan varauksen ja kaikki oli siellä ok.

Ajo halki Euroopan oli elämys

Ensin Vuosaaresta Travemüden laivalla, sitten ajo yöstä myöten Saksan läpi ja levähdyspaikoilla yöpymisen toisten matkailuautojen vieressä. Meitä oli varoitettu varkaista ja kehoitettu käyttämään ovet taakka-

hihnoilla kiinni. Huoltoasemilla tankatessa pitäisi myös varoa varkaita. Tiellä ei saisi pysähtyä auttamaan ketään. Lista varoituksista oli pitkä. Mitään ongelmia ei kuitenkaan tullut. Matkalla oli paljon muitakin asuntoautoja. Se toi turvallisuuden tunnetta. Lisäksi koirat Mira ja Katri Helena ilmoittivat valppaasti oudoista äänistä.

Saksan moottoriteiden ruuhkista oli kuultu puhuttavan paljon, mutta todellisuus oli vieläkin ihmeellisempi. Rekkojen määrä on hirvittävä ja teiden varret ovat rekkojen levähdyspaikkoja täynnä. Rekat hallitsivat kahta kaistaa, jos kolme oli käytössä. Tuomo tottui pian liikenteeseen, oli ajettava nopeammin kuin rekat. Kolareita ei pitkän menomatkan aikana ihme kyllä ollut, vaikka muutamana päivänä oli hillitön kaatosade. Menomatalla yövyimme vain kerran leirintä-alueella Lyonissa, Ranskassa. Levähdyspaikat olivat turvallisia yöpyä. Niistä monessa oli avoimena olevia kahviloita ja ravintoloita. Asuntoautossa teimme aamupuurot ja keitimme kahvit. Tuntuu aivan kuin olisimme olleet viiden tähden hotellissa!

Matka tahtui nopeasti. Ranskan ja Espanjan raja ylitettiin, aurinko paistoi ja Välimeri vilkkui sinisenä. Saksa, Ranska ja Espanja kulkivat ohitse kylinä, kaupunkina, hedelmätarhoina ja vuoristoina. Upeat Murchian ylängöt, erinomaiset tiet ja tietysti myös tietullit tulivat tutuiksi. Yöllä, marraskuun täysikuun paistaessa 2023 saavuimme Camping Suomi Villagen portille. Pääsimme sisälle sattumalta, kun paikallinen taksi toi alueelle asiakkaita.

Oli elämys ajaa autolla läpi Euroopan. Monet Euroopan kaupungit olivat tulleet molemmille tutuiksi jo aiemmin. Museot ja nähtävyydetkin oli jo nähty. Maaseutu sen sijaan oli uutta. Maisemat olivat upeat. Kuva Euroopasta laajeni käsittämään myös hedelmätarhat, viljelykset, laaksot ja vuorten rinteet. Vain kaksi kertaa ajoimme matkan aikana harhaan. Ensimmäisenä ajopäivänä Saksassa ymmärsimme

navin neuvot väärin. Toinen kerta oli, kun olimme tulossa Camping Suomi Villageen. Emme uskoneet navia, kun se ilmoitti campingin sijaitsevan laaksossa valtaviensa pensaiden reunustaman kapean tien päässä. Pelkäsimme ensin, ettei asuntoauto mahdu kulkemaan tietä ja kaatuu jyrkissä mutkissa rotkoon.

Karaoke on itsensä voittamista

Meille molemmille reissukaveruksille tämä asuntoautomatka Espanjaan oli siis ensimmäinen. Monet ehkä pitävät reissua tämän ikäisille vanhuksille suorastaan uhkarohkeana. Olisiko omaisten pitänyt kieltää 80-vuotiailta reissu Euroopan halki talveksi Espanjaan? Sitä myös minä Tuomon kanssa naures-

Pirjo ja karaoke.

Olisiko omaisten pitänyt kieltää 80-vuotiailta reissu Euroopan halki talveksi Espanjaan?

kelimme, kun olimme perillä Mijasissa. Reissu oli kyllä huima ja myös uhkarohkea, koska meillä kummallakaan ei ollut kokemusta karavaanielämästä. Perillä onnittelimme itseämme. Hyvä me! Näyttimme itsellemme, että tämä onnistuu.

Ihmisillä on unelmia. Ne on hyvä toteuttaa niin kauan kuin jaksaa. Tämä retki oli Pirjon ja Tuomon

ensimmäinen, yhteinen hieno kokemus. Talvi Mijaksen rinteillä oli iki-muistoinen. Myrskysi, satoi rankasti, aurinko paistoi ja oli hellettä. Ympärillä oli maalaistaloja, hedelmätarhoja, niittyjä, rotkoja ja rinteitä. Kukot herättivät aamulla. Valkoiset villisiat tonkivat öisin rinteitä. Hedelmiä voi käydä ostamassa suoraan puista. Vuoret kohosivat mahtavina ympärillä. Alhaalla näkyi Fuengirola ja Välimeri. Koirien kanssa tuli lenkkeilyä joka päivä. Paikalliset kasvit tulivat tutuiksi. Keltaiset mimoosat täyttivät maalis-kuussa rinteet ja rotkot.

Monia asioita voi tehdä elämänsä ensi kerran myös vanhana. Tuomo ja minä innostuimme laulamaan karaokea. Hassuttelu, uskaltaminen ja itsensä voittaminen opettavat myös nauramaan itselleen. Minä aloitin karaokeurani **Helena Siltalan** Ranskalaisin koroin, mutten pysynyt tahdissa. Tuomo lauloi useana iltana **Kirkan** Kahden hullun matkan vuodelta 1985. Siinä kaipaus ohjaa ihmistä jonkeen kauas pois. Tulevaisuus on tuntematon. Epävarmaa kohti on hyvä kulkea jonkun toisen kanssa. Tätä Tuomo oli laulanut edesmenneen vaimonsa kanssa. Tuttu ja puhutteleva laulu, joka sopii kaikille reissaajille.

Karavaanari Tuomo

Pirjo Ala-Kapee

elämä on matka ja me elämän seikkailijoita

Valokuvat: Pirjon ja Tuomon valokuva-albumi.

Pirjon ja Tuomon seikkailut jatkuvat seuraavassa numerossa.

Tutustuimme nopeasti toisiimme. Tuomo asui Kouvolassa ja minä Vantaalla. Kaksi kuukautta kirjoittelimme ja puhuimme tuntitolkulla videopuhelua. Kiinnostus kulttuuriin yhdisti, samoin elämän kunnioitus, karjalainen ilo ja lapsuuden ajan kovat evakko-perheen kokemukset.

Se, mitä halusimme loppuelämältä, yhdisti reissukaverit. Me molemmat halusimme elää täyttä elämää viimeiset vuodet, voimien ja kunnon mukaan. Elämä on loppuun asti suuri seikkailu. Ystäviä siirtyy rajan taakse. Ei ole mitään raskaampaa kuin luopua rakkaista. Mutta kuolemaa on turha jäädä odottamaan yksin kotisohvalle. Se tulee toivottavasti armollisesti, kun on aika.

Jotain hylvatonia pitäisi vielä kokea

Aloimme talvella 2023 listata, mitä hauskaa meillä oli vielä kokematta elämässä. Eläkkeellä kaikki on mahdollista. Tuomo oli tehnyt koko työuransa ulkomailta, Euroopassa ja Lähi-Idässä. Minulla oli takanani Suomessa pitkä virkamiesura ja poliittiset luottamustehtävät. Meitä molempia oli sitonut aina työ, aika-tilat ja velvollisuudet.

Tuomo oli nähnyt enemmän maailmaa, mutta yksi haave oli toteuttamatta: matka asuntoautolla Espanjaan Euroopan halki. Sen haaveen me päätimme toteuttaa. Paljon ei olisi enää aikaa miettiä, voiko tällaisen reissun tehdä. Niinpä ostimme kesällä 2023 vanhan, mutta koh-

Mijas. Suomi Village 2023 joulukuussa. Mira ja Katri Helena ulkoilevat. Aamusiivous menossa. Asuntoauto piti siivota ja tuulettaa joka aamu.

Alkaisiko Ikolan pariskunta hoitaa yhdistyksen matkailua?

Vaasan Eläkkeensaajien puheenjohtaja Liisa Siren esitti meille tämän kysymyksen syksyllä 2022. Edelliset matkavastaavat olivat lopettelemassa rankkojen koronavuosien jälkeen. Olimme vasta keväällä liittyneet jäseniksi, mutta vastasimme heti myöntävästi. Olemmehan aina rakastaneet matkailua: uusia ihmisiä, kulttuureja, kieliä, historiaa, nähtävyyksiä ja maisemia – niin Suomessa kuin ulkomailla.

Aloitimme matkavastaavana vuoden 2023 alussa. Paljon oli uutta, vaikeinta ehkä Vaasan päässä matkustajien hakukierrokset, koska emme vielä tunnethetit heitä emmekä hakupaikkoja. Edeltäjiemme neuvoilla ja jäsenrekisterin avulla kuitenkin selvisimme.

Mitä matkavastaavan tehtäviin kuuluu?

Ideointi on luovaa työtä: minne ensi vuonna, milloin ja mitä ohjelmaa? Jos kyseessä on pidempi matka, otetaan yhteyttä eri matkan-

järjestäjiin, mietitään ohjelmaa, kohteita, aikatauluja, hotelleja, ruokailuja – ja pyydetään tarjouksia. Paras ja sopivin valitaan – sekä hinnaan että kokonaisuutena.

Lyhyet reissut pystyy suunnittelemaan itse, mutta se vaatii paljon aikaa, puheluja ja viestittelyä eri suuntiin ennen kuin matka on valmiina tarjottavaksi. On laskettava matkalle hinta, sovittava maksutapa kohteissa, jaettava huoneet, ilmoitettava erikoisruokavaliot, suunniteltava hakureitti ja markkinoitava matkaa. Jos lähtö on aikaisin, ei julkista liikennettä ole tarjolla. Nouto ja paluu sovituille hakupaikoille on sen takia koettu erittäin tärkeäksi palveluksi.

Markkinoinnissa tiedotetaan matkoista ja niiden sisällöistä: torstaikerhossa, maininnat paikallislehdissä ja yhdistyksen kotisivujen matkailusivun ahkera päivittäminen. Matkaesite, hakureitti ja maksulomake on tärkeä saada myös paperisena.

Suurin osa jäsenistä käy matkavastaavillamme, jossa on kootusti kaikki tieto matkoista, meidän yhteis-

tietomme, pankkitiedot ja matkailun säännöt. Siellä on lisäksi matkakerptomuksia.

Maksu on suoritettava eräpäivään mennessä pankkisiirtona. Eräpäivä on määriteltävä niin, että muista pankeista tulevat maksut ehtivät ajoissa. Aina tapahtuu unohtamisia, sairastumisia ja tulee esteitä ja sen takia jonotuslistalle on hyvä ottaa nimiä. Painotamme matkavakuutuksen tärkeyttä. Maksun voi saada näin palautetuksi, jos peruutus tulee niin myöhään, että yhdistys ei voi sitä enää palauttaa.

Kirjanpito on osa matkavastaavan työtä. Tuottoja ja kuluja syntyy vuodessa noin yhdeksän matkan osalta suhteellisen paljon: laskuja, kuitteja ja palautuksia. Pankkitilillä on oltava puskuria, koska joitakin menoeriä, esimerkiksi junaliput, pitää maksaa ennen kuin maksut ovat tulleet. Matkailusta syntyy myös yleisiä kuluja, kuten tietotekniikkaan ja toimistotarvikkeisiin liittyviä. Yhdistyksen toiminnan tarkastaja tarkastaa myös matkailun kirjanpidon vuosittain.

Mitä matkoja olemme tehneet?

Ulkomailla olemme suunnanneet kerran vuodessa: vuonna 2023 Skotlannin Ylämaille ja Edinburghiin – historiaa, linnoja, upeita maisemia, kilttejä ja säkkipillimusiikkia... ihana matka! Ensi kesän alussa matkaamme Lofoteille Norjaan!

Nohtumattomia kotimaan matkoja: teatterireissut, piirin kesäpäivät ja ristelyt, Luostarikierros-matka laivaristeilyineen, Kuopion ortodoksinen kirkkomuseo ja Varkauden mekaanisen musiikin museo – voi mitä matkoja! Kuinka rauhoittavaa olikaan asua Valamossa, käydä hartauksissa ja seurustella toistemme kanssa. Iso-Syötteen matkalla kävimme myös Taivalkoskella **Kalle Päätalon** lapsuudenkodissa ja maamme vanhimmassa yhä toimivassa kaupassa, 141-vuotiaassa Jalavan Kaupassa.

Sokkomatka on ylivoimaisesti suosituin. Sen matkakohteet tiedämme etukäteen vain me ja

Iso-Syötteen matka vei meidät tunturin huipulle vuoden 2018 tulipalon jälkeen uudelleen rakennettuun hotelliin, jolle annan 5 tähteä. Laadukas hotelli, kylpylä, jylhät maisemat, tosi hyvä ruoka – ja ohjelmassa myös tutustumista poroihin ja huskyihin.

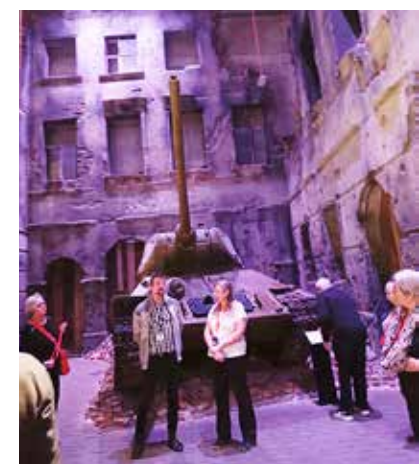
kuljettaja. Kohteina on ollut muun muassa Olkiluoto, Vuojoen kartano ja Kauhajoen Eduskuntamuseo. Viime keväänä teimme Etelä-Pohjanmaan kierroksen, johon kuului muun muassa: Ylistaron ”komian kirkon” esittely, Pirulan panimo sekä eläinten vanhainkoti Wanhamaarkki ja sen myymälä, joka on oikea naistenvaatteiden muotiparatiisi. Tavoitteemme on tarjota jokaiselle joltain: kaksi bussia on aina täynnä, yhteensä noin 100 henkilöä.

On hieno tunne, kun näkee matkan onnistuvan!

Kahden vuoden jälkeen, voimme todeta, että paljon on työtä ollut, koko- tai osapäiväisesti, mutta aina se on ollut mukavaa. Annamme matkojen järjestämiselle ja opastukselle kaiken, mitä pystymme, toivotavasti se on näkynyt!

On hieno tunne, kun näkee matkan onnistuvan – ja ilon eläkeläisten kasvoilla. Matkojen avulla uskomme antavamme elämyksiä ja sisältöä elämään. Ehkä huolet, yksinäisyys, kivut ja sairaudet unohtuvat edes matkan ajaksi. Lämmin kiitoksemme kaikille matkailijoillemme!

Kirsti ja Sakari Ikola, matkavastaavat Vaasan Eläkkeensaajat

Viime keväänä lensimme Puolan Gdanskiin: Stutthofin keskitysleiri, Malborkin ritarilinna ja toisen maailmansodan tapahtumia aikajärjestyksessä esittelevä II maailmansodan museo. Vaikuttavaa ja koskettavaa.

Malborkin ritarilinna

Balmoral, Skotlanti

Avaruutta valloittamassa

Avaruuden valloitus on aikamoista puuhaa. On vaikea ymmärtää esimerkiksi, että kuumatkoja tehtiin jo yli 50 vuotta sitten. Suurelle osalle, ellei peräti suurimmalle osalle nykyihmisistä kuumatkatjutut ovat samanlaista historiaa kuin meille muille jutut hevosvetoisista raitiovaunuista. Totta ne ovat, vaikka todisteena on enää lähinnä kuvia.

En ymmärrä mitään fyysikasta, joten moni asia avaruuslentelyssä ihmetyttää. Kautta aikain olen kummastellut esimerkiksi sitä, että minkä ihmeen takia sinne avaruuteen pitää mennä hirveällä metelillä ja kiireellä. Ei avaruus mihinkään häviä, vaikka mentäisiin vähän hitaamminkin. Luulisi olevan turvallisempaa istuttaa matkalle lähtijät mieluummin kohtuullisella nopeudella nousevaan masiinaan kuin valtavan palopommin kärkeen.

Sama homma avaruudesta palaamisen kanssa. Vauhti on päätähuimaava ja kapseli hehkuu tulipunaisena. Siinä ovat eristeet kovilla ja kyttäläiset vaarassa saada kolmattakin astetta pahempia palovammoja. Miksi kummassa ei voida hidastaa jo siellä avaruuden puolella ja tulla sitten ilmakehään ihmismäisellä vauhdilla?

Epäilen vahvasti, että näillä vauhtikoohtuksilla yritetään vain pitää yllä niin sanotun suuren yleisön mielenkiintoa. Ketäpä kiinnostaisi, jos avaruuteen koreteltäisiin ilman tulta syökseviä jättiläisiä ja maahan palattaisiin kuten miltä tahansa lennolta. Toivottavasti paluun tolkkuton äkkijarrutus ei ole taloudellinen säästöjuttu. Jos on varaa lähteä avaruuteen, niin kyllä pitäisi pystyä maksamaan paluukin tolkkullisella vauhdilla.

Kyllä teatteri osattiin jo kuulentojen aikaan. Ajatellaan nyt vaikka niitä Saturn V -kantoraketteja, joilla lennoille lähdettiin vuosina 1967–1973 kaikkiaan 13 kertaa. Viisikymmentä vuotta sitten rakennetut raketit ovat yhä vieläkin suurimpia koskaan rakennettuja kantoraketteja. Minkä vuoksi niiden piti olla maailman suurimpia? Eihän niillä kuuta kohti lähdetty, hypähdettiin vain maan kiertoradalle. Siitä eteenpäin kohti kuuta suihkaistiin pienen huoltomodulin yhdellä vaivaisella raketimoottorilla. Nykyään kiertoradalle pompataan paljon pienemmillä raketeilla ja hyvin pärjätään niilläkin.

Jo 50 vuotta sitten tehdyistä kuulentoista on myös revitty kaikki draamatiikka ja vähän enemmänkin. Moneen kertaan on kerrottu sopivan laskeutumispaikan etsinnästä. Polttoainetta oli jäljellä enää vain kahdeksan sekunnin lentoon, kun paikka lopulta löytyi.

Kahdeksan sekuntia esitetään kovin lyhyenä aikana. Kuulaskeutujan ohjaimissa olleelle entiselle hävittäjälentäjälle kahdeksan sekuntia oli kuitenkin tavattoman pitkä rupeama. Siinä ajassa ehti päätösten teon ohella ottaa vaikka nokoset. Muutakin vertauksia tulee mieleen, mutta jätetään ne nyt. Ihan tavalliset liikennelentäjätkin tekevät työtään parissa sekunnissa koko koneellista koskevia päätöksiä. Kyttäläsiäkin on heidän vastuullaan vähän enemmän kuin se yksi kuuhun laskeutujan selän takana kurkkinut.

Yhtä asiaa olen ihmetelty kuulentojen ajoista asti. Ymmärtäkseni astronautit olivat lennon aikana ilman umpikypäriä eli avaruusalus oli paineistettu. Myös kuumodulia valmisteltiin jo matkan aikana eli senkin sisällä piti olla paineilmaa. Siinäpä ei sinänsä ollut mitään omituista. Mutta kuinka kuumoduli kesti paineen? Sen on kerrottu olleen tavattoman kevytrakenteinen ja ohutseinäinen. On sanottu, että kuumodulin seinään olisi voinut tehdä reiän kynällä tökkäämällä. Sen verran minäkin olen lentokoneessa istunut, että tiedän painerungon olevan aika vahvaa tekoa, ikkunatkin vain pieniä räppäniä.

Tämä siksi ett'ei matkustamo ratkaisi korkealla lennettäessä. Jo kymmenen kilometrin korkeudessa koneen ulkopuolella on kovin ohut ilma.

Yksi tuttu pääsi jokunen vuosi sitten käymään USA:ssa avaruusmuseossa. Hänen vahva mielipiteensä oli, että museossa esillä olleiden kaltaisilla rakkineilla ei ole mitenkään voito päästä kuuhun ja vielä sieltä poisikin. Tiedä sitten avaruuslennoista, taitavat olla kuin ne hevosvetoiset raitiovaunut. Pitää vain uskoa kuviin ja kuulopuheisiin.

Kuopion ES Eduskunnasta

Tervehdys Muallimannavalta!

Kuopion Eläkenseajissa on virkeä, toiminnallinen ja aktiivisesti matkailua harrastava porukka. Matkailu avartaa, mutta myös ehkäisee yksinäisyyttä ja tuo sisältöä elämään. Voidaksemme hyvin, tarvitsemme fyysistä, psyykkistä ja tietysti sosiaalista toimintaa. Ryhmämatkailu on helppo, matalan kynnyksen tapa lähteä reissuun. Yksin ei ehkä tule lähdettyä, eikä se ole niin hauskaakaan.

Vuodesta 2019 meillä on toiminut kolmen henkilön matkatiimi, joka suunnittelee ja toteuttaa matkat. Ideoita poimimme esimerkiksi matkamessuilta, matkatoimistoista ja jäsenistöltä. Matkustamme melkein kerran kuussa jonnekin päin Suomea. Erittäin suosittuja ovat teatterimatkat lähikaupunkiin. Niille olemme yleensä varanneet noin 100 lippua ja ne menevät kuin kuumille kiville. Suosituimpia ovat vuosittaiset sokkomatkat, joista viimeisimmät Farmi 2023 ja Aholansaari 2024. Sosiaalinen yhdessäolo ja kulttuurikokemukset yhdistyvät hienosti matkailussa.

Vuonna 2024 teimme kolme pidempää reissua, joista ensimmäinen suuntautui Helsinkiin. Pääkohteemme oli eduskunta. Reittimme kulki Tuusulasta kautta. Oppaamme kertoi tarinoita Tuusulassa asuneiden kulttuuri-ihmisten elämästä ja edesottamuksista: Aleksis Kivi, Juhani Aho, Eero Järnefelt, Pekka Halonen, J.H. Erkko ja Jean Sibelius. Yövimme Helsingissä, minkä jälkeen suuntasimme eduskuntaan. Talon omat oppaat kierrättivät meitä salista toiseen ja kertoivat mitä missäkin tapahtuu. Kaupunkierroksella tutustuimme muun muassa Oodiin, Kallion kirkkoon ja moneen muuhun mielenkiintoiseen kohteeseen.

Seuraavan pitkän, neljän päivän, reissun teimme Viroon: bussilla Helsinkiin, sieltä Megastarilla Tallinnaan ja omalla bussilla Rakvereen. Majoituimme Luxus-AGVA Hotel & Spassa, joka oli todellinen helmi. Aamulla paikallinen opas

johdatti meidät kaupunkierrokselle. Rakvere on kehittynyt urheilutapahtumakaupunki ja maakuntakeskus sekä alueen kulttuurillinen ja koulutuksellinen keskuspaikka. 1200-luvulla rakennetun kivilinnan ohella kaupungin tunnetuin nähtävyyks on alkuhärkää esittävä Tarpatsas, joka on Baltian suurin eläintä kuvaava patsas. Tunnettu virolaissäveltäjä Arvo Pärt vietti lapsuutensa Rakveressä ja hänen

kunniakseen keskusaukiolle on pystytetty Pyöreäilijäpoika kuuntelee musiikkia -patsas. Rakverestä jatkoimme Pärnuun, jossa vietimme kaksi päivää. Tulomatalla yövyimme Tallinnassa, jossa oli aikaa ostoksille.

Marraskuussa suuntasimme kolmen päivän lomalle Tanhuvaaran Urheiluopistolle. Siellä oli hyvät puitteet tutustua monipuolisesti liikunnan saloihin ja rentoutu-

miseen: ohjattua jumppaa salissa, vedessä ja kuntosalilla sekä sisäcurlingia, bocciaa ja suunnistusta. Meille tuli tutuiksi myös ruotsalaiset taputustanssit ja Fascia Method -menetelmä, joka tarkoittaa kehon liikkuvuus- ja liikeharjoittelua.

Yön yli matkojen lisäksi teemme paljon päivämatkoja lähikohteisiin. Matkoja suunnitellessamme otamme huomioon esteettömyyden, jotta myös liikuntarajoitteiset voivat osallistua. Matkat pyrimme järjestämään myös niin, että ne eivät ole liian tiiviitä, vaan aikaa jää lepoonkin ja omatoimiselle tutkimiselle. Ohjelmissa painotamme usein kulttuuri- ja historiallisia nähtävyyksiä sekä paikallista ruokaa ja perinteitä. Pyrimme hyödyntämään matkatoimistojen alennuksia ja seniorihintoja.

Vuoden 2025 matkat on jo pitkälle suunniteltu ja niistä on pyydetty tarjouksia. Ensimmäinen teatterimatka on helmikuussa ja se alkaa olla jo toteutusta vaille valmis.

Sinikka Makkonen, matkatiimin jäsen
Kuopion Eläkenseajat

Rakverin linnoitus

Kuntosalilla Tanhuvaarassa

Seikkailumieli matkalla mukana

Vamma ei ole rajoittanut rakasta harrastustani, matkailua. Olen hyväikäinen, eli eläkeläinen, ja asun mieheni kanssa Helsingissä. Olen kahden aikuisen lapsen äiti ja mummi neljälle lapsenlapselle. Olen sairastanut lapsena polion ja siksi käytän apuvälineinä tukisidoksia, keppijä ja nyt yhä enemmän pyörätuolia. Mieheni käyttää myös apuvälineitä.

Matkakohteinamme ovat useimmat Ruotsi, Norja, Tanska ja Italia. Matkoja olemme aina alkaneet suunnitella hyvissä ajoin ja yhdessä perheen kanssa. Laiva- ja lauttaliput olemme varanneet etukäteen, mutta yöpymispaikkoja emme nuorempana varanneet. Keppiin kanssa pystyi kävelemään vaikka minne ja yösiä löytyi aina. Seikkailumieli on aina ollut mukana reissuillamme.

Suku on minulle tärkeä ja niinpä olemme matkustaneet myös veljeni perheen kanssa. Mukava muisto on ison talon vuokraaminen Sorrentosta, Italiasta. Siellä juhlimme jälkipolven kanssa 30-vuotishääpäiväämme. Lastenlasten kanssa olemme viettäneet Päivä turistina -päiviä Helsingissä.

Lasten muutettua omilleen jatkoin matkailua naapureittemme kanssa ja olemme reissanneet autoilla Pohjoismaissa sekä Länsi- ja Itä-Euroopassa. Oma auto on meille sama kuin jalat muille. Pääsemme esteettömästi lähelle kaikkea ja apuvälineet kulkevat vaivatta mukana. Iän myötä esteetön majoitus ja wc ovat välttämättömyyksiä.

Esteettömiä retkeilymajoja on Pohjoismaissa hyvin, mutta muualla Euroopassa on nähtävä vaivaa, googlettava hotellien nettisivuja ja varmistettava puhelimitse kohteen esteettömyys.

Kyllä hotellimme/retkeilymajamme on esteetön. Ulkona on vain muutama porras ja esteetön huone sijaitsee sekä vain muutama portaani päässä, tulee usein vastaukseksi.

Automatkojen tilalle lentoreissut

Nyt automatkat ovat jääneet ja niiden sijaan teemme usein pidennettyjä viikonloppumatkoja Lontooseen, lempikaupunkiini. Se näyttyy aina erilaiselta riippuen siitä, onko matkaseuranamme teini-ikäiset lapset vai paras kaveriporukka. Lontoossa julkinen liikenne on täysin esteetöntä. Etukäteen ei tarvitse miettiä, miten kohteeseen pääsee. Lentomatkustaminen vammaisena on sekä helppoa. On vain hyvissä ajoin ilmoitettava avuntarve lentoyhtiölle ja apu pelaa molemmissa päässä. Pitää olla rohkeutta pyytää apua lentokentillä.

Nyt, kun talvet ovat entistä lumisempia helmikuussa Helsingissä ja aurauus on vähän niin ja näin, olemme matkustaneet kuukaudeksi Teneriffalle. Aiemmin tammi-helmikuussa pysyttelimme niin sanotusti sisäraukinnassa, koska apuvälineillä ei selviydy lummesta ja huonosti auratuilla kaduilla. Etelään matkustaminen vaatii tiukkaa sääntämistä, mutta se on sen arvoista. Nykyisessä, tutussa ja turvallaisessa hotellissa pääsemme esteettömästi uimaan ja liikkumaan kaikkialla. Kylpyhuoneeseen saa apuvälineet kuten suihkutuolin, vessankaiteet, sänkyyn nousutuen ja niin edelleen eli kaiken sen, mikä takaa helpon olemisen.

Jos luvassa on seikkailua, niin minähän lähdän!

Eläkkeelle jäätyäni päätin tehdä jotain aivan uutta: lähteä pyhiinvaellusmatkalle Espanjaan. Pyhän Jaakobin tie (Camino de Santiago) on Ranskan rajalta Pohjois-Espanjan Santiago de Compostelaan kulkeva pyhiinvaellusreitti. Se on lähes 800 kilometrin pituinen. Pyhiinvaeltajat ovat taivaltaneet sitä vuositasojen ja edelleenkin yli 100 000 patikojia vuosittain. Naapuriltani olin kuullut, että reitin viimeiset 100 kilometriä olisi mahdollista suorittaa pyörätuolilla. Minuahan ei tarvitse

kahdesti innostaa, jos luvassa on seikkailua!

Suunnittelimme ystäväporukan kanssa matkaa vuoden. Meitä oli kolme vammaista naista ja avustajamme. Varmistimme esteettömät hotellit ja vuokrasimme Leijonien avustuksen turvin talon Santiagos-ta. Teimme matkan huhti-touku-

kuussa 2016. Nettisivujen kommentteista olimme lukeneet, että pyhiinvaelluksen osalta Espanja ei ole helppo maa liikkumisen apuvälineitä käyttäville. Pyhiinvaeltajien majapaikat eivät ole esteettömiä ja jopa hotelleihin johtaa vain portaat.

Meillä oli asenne kohdillaan: elämä on seikkailu. Olimme valmistuneet kaikkeen, odottamattomaankin. Pyhiinvaelluspässiä ja -pissit sekä piispa Irja Askolan siunaus mukanamme ajoimme kahdella, automaattivaihteisella ja käsihallintalaitteen varustetulla, autolla läpi Viron, Latvian, Liettuan, Puolan, Saksan ja Ranskan aina Espanjaan saakka. Meillä oli paljon erilaisia apuvälineitä ja tarvikkeita mukanamme. Ajokilometriä kertyi tuhansia. Autobaanoilla hirvitti ja julisteet tiensarsilla kertoivat kuolleiden määrän liikenneonnettomuuksissa.

Unelmanamme oli kelata (=kulkea pyörätuolilla) 100 kilometriä Sarriasta Santiago de Compostelaan. Unelma ei toteutunut aivan sellaisena kuin ajattelimme. Jyrkät mäet tekivät alkureissusta paikka paikoin liian vaarallisen. Reitillä oli myös paljon esteitä ja kun ne olivat liian suuria, siirryimme kelaamaan ajoväylälle.

Päivän päätteeksi avustajat toivat autot päätepiesteeseen, nautimme pyhiinvaeltajan lounaan ja ajoimme takaisin talollemme. Metsäpoluilla saimme valtavan kannustusta eripuolilta maailmaa tulleilta vaeltajilta. Esteistä huolimatta pääsimme nauttimaan vaellusreititn upeista metsistä, niityistä ja kauniista vanhoista rakennuksista. Sielu lepäsi.

Vaelluksen päätepieste oli kahdeksan päivän jälkeen Santiago de Compostelan katedraalissa. Katedraali konkretisoi unelmani täyttymisen. Caminon (pyhiinvaellureitti) kulkevat papit pitivät messun ja onnitteivat pyhiinvaeltajia suunaten heitä. Olimme kaikki onnistuneet omalla pyhiinvaellusmatkallamme.

Unelmat tuskin koskaan toteutuvat aivan sellaisina kuin niiden ajattelee toteutuvan. Hyvä niin, sillä olosuhteet muokkaavat unelmasta todennäköisen. On uskallettava hypätä rohkeasti uuteen ja tuntemattomaan. Aina löytyy myös omalle kukkarolle sopivia vaihtoehtoja. Kun matka on tehty, on tunne mahatta: uskalsinpaas taas kerran lähteä toteuttamaan unelmaani!

Marja Pihkala

Pihkala on Vammaisten naisten valtakunnallinen yhdistys – Rusetti ry:n perustaja ja varapuheenjohtaja. Hän on jäänyt eläkkeelle Invalidiliiton toimitusjohtajan tehtävistä vuonna 2016.

Maastossa

Perillä

Kun Irma rapakon takana kävi

Enpä voi väittää, etteikö olisi ollut pieniä perhosia vatsassa, kun kuulin, että minun olisi lennettävä yksin Washingtoniin. Pähkäilin suunnilleen minuutin ja olin valmis seikkailuun. Ystävät ja tuttavat kyselivät, miten uskallat lähteä yksin matkalle?

Poikani perhe oli muuttanut pari viikkoa aikaisemmin töiden takia Baltimoreen. Halusin mennä pikkuisen, 5-vuotiaan Milja-tytön seuraksi, kun vanhemmat olivat töissä. Münchenissä vaihdoin Washingtoniin koneeseen. Ainoa juttu, joka vähän harmitti, oli etten saanut paikkaa ison lentokoneen toisesta kerroksesta.

Oli kiva nähdä arkkitehti **Eero Saarisen** (1910–1961) suunnittelema, vuonna 1962 käyttöön vihitty Washingtonin kansainvälinen lentoasema. Se on yksi maailman suurimmista, kauniisti betonin taipuu osiaan käsissä. Maahan-tuloselvityksessä meni tunnin verran: kyseltiin miksi tulen, missä asun ja milloin poistun maasta. Sormenjäljetkin otettiin ja nyt, kun ne on tallennettu, niin seuraavalla kerralla on helpompaa. Rakas poikani oli autolla minua vastassa.

Baltimore on Marylandissa Patapsco-joen suulla, noin 65 kilometrin päässä Washingtonista. Toisin kuin Marylandin muut kaupungit, Baltimore ei kuulu mihinkään piirikuntaan, vaan se muodostaa hallinnollisesti itsenäisen kaupungin.

Kotipihallamme oli uima-allas ja tummarunkoisia mustakoivuja. Talon alakerrassa oli työhuoneita etätöitä varten ja olipa kuntosalikin. Kodin ikkunasta näin Baltimoren satamaan. Risteilyterminaali on ihan keskustan välittömässä läheisyydessä.

Seudun turvallisuus yllätti. Talon asukkaat ja vastaanottajat olivat ärettömän ystävällisiä ja vastaanottajatkin tervehtivät.

Ensimmäisinä päivinä oli aika moiset helteet, minkä jälkeen 30 astetta tuntui kohtuulliselta. Miljan

Seurasimme, kun kesäkoululaiset lähtivät retkelle keltaisella bussilla. Ihmeellistä oli, ettei kuulunut lainkaan riitelyä, kiusaamista tai huutoa.

Pikkuihen Milja tykkäsi sukelttaa renkaita altaan pohjasta.

kanssa olimme arkaamuisin leikkimässä pari tuntia koulun pihalla.

Kerran Milja mietti, voisiko päästä mukaan karuselliin. Hän meni sen viereen, jolloin laite pysäytettiin ja ystävällinen pieni poika pyysi Miljan kyytiin. Oli hyvä nähdä, miten lapset tulivat toimeen ilman yhteistä kieltä. Aamuretken jälkeen oli lounas, sitten siesta ja pari tuntia altaalla polskimista.

Koulun pihan siisteydestä, ulkoalusteiden maalaamisesta vastasi vapaaehtoistyötä tekevä mies. Myös liikenteessä näin vapaaehtoisia. Kerran, kun kävelimme kohti koulua, liikenne pysäytettiin.

Hetken mietin, mitä tapahtuu. Luoksemme asteli vapaaehtoistyötä tekevä nainen, joka oli pysäyttänyt liikenteen. Tämä ystävällinen nainen kyseli, minne olemme menossa ja mistä olemme. Lopuksi hän toivotti hyvää päivää, vilkutti ja näytti meille, että nyt on turvallista ylittää katu. Liikenne pysäytettiin meidän takiamme!

Miljan koulu oli julkinen koulu ja siellä ammattilaiset opettamassa englantia ja kuvaamataitoa. Myös liikunta oli tärkeää. Kerran tunnissa on vartin verran happihippelyä: vieressä oli kaksi isoa urheilu- ja leikkikenttää. Tästä voisi ottaa mallia meilläkin. Ruoka oli lähinnä pikaruokaa, joten eväät oli pakattava lapsen mukaan, tästä he voisivat ottaa mallia meiltä.

Matapeake Beachin retkellä pääsin uimaan ja sain kellua isoissa aalloissa. Sinne ajettiin seitsemän kilometrin pituisen Memorial Bay sillan kautta. Pääsin cruisailemaan Majesty-aluksella ja oli kiva nähdä kaupungin silhuetti mereltä.

Teimme myös retken Baltimoren lähellä olevalle luontopolulle. Eväät ja vettä mukana, hyvin jaksettiin talvalta puron vieressä olevaa polkua.

Kävimme tutustumassa Frederickin ihanaan, pikkuisen jazzmuusikko Lester Bowien (1941–99) syntymäkaupunkiin. Häntä esittävän muuraalin on maalannut taiteilija Rafael Blanco. Vanhat rakennukset oli säilytetty ja joki ihanine vesikasveineen virtasi läpi kaupungin.

Purossa oli kiviä, joten pääsimme hyppimään toiselle puolelle, josta polku kulki ylös rinteeseen. Sielu ja mieli lepäsivät, linnut lauloivat, kauniita perhosia lenteli, oli apiloita ja kuunliljoja. Tämä luonnonsuojelualue oli kuin olisi kävellyt elokuvan Suon villi laulu maisemissa.

Liki neljä viikkoa vierähti Baltimoressa nopeasti, solahdin helposti kaupungin elämään, paljon näin ja koin. Milja oppi tuntemaan koulun pihan, lapset ja opettajia, mikä olikin tärkeää, sillä lähtöni jälkeen hän aloitti koulunkäynnin. Hän oli ainoa suomalainen lapsi siinä kansainvälisessä porukassa. Milja tykkäsi kovasti koulusta, sai ystäviä ja oppi varmasti paljon tällä reissulla. Ehdottomasti paras joululahja 2024 oli se, kun poikani perheineen palasi takaisin Suomeen.

Teksti ja kuvat: Irma Marttila, puheenjohtaja Myllypuron Eläkkeensaajat

SUOMEN AINUTLAATUISET HOSTELLIT – vinkkejä eläkeläisten seikkailuihin

Eläkevuodet tarjoavat erinomaisen mahdollisuuden tutustua uusiin paikkoihin ja kokea elämyksiä. Eläkeläisille hostellit ovat monesti mainio majoitusvaihtoehto: ne ovat edullisia, yhteisöllisiä ja usein ainutlaatuisissa ympäristöissä. Suomen Hostellijärjestön ylläpitämä verkosto kattaa yli 50 hostellia eri puolilla maata. Niissä on tarjolla niin luonnonrauhaa kuin kaupunkien vilskettäkin. Hostellit eivät ole vain yöpymispaikkoja – ne ovat myös yhteisöjä, joissa voi tutustua muihin matkailijoihin ja löytää uusia ystäviä.

Ueissa verkostomme hostelleissa on erityisesti painotettu mukavuutta ja yksityisyyttä. Tilavat ja viihtyisät oleskelutilat kutsuvat seurustelemaan muiden matkailijoiden kanssa tai vaikka viettämään rauhallisia hetkiä omassa tahdissa. Hostellit ovat myös ekologinen ja vastuullinen valinta, sillä ne tukevat paikallisia yrittäjiä ja matkailijat saavat mahdollisuuden tutustua paikalliseen kulttuuriin.

Hostel Hermannin Kuopiossa on moderni, vaikka se sijaitseekin vanhassa tehdasrakennuksessa. Hostellissa majoittuu kodikkaasti aivan Kallaveden läheisyydessä. Vain reilun kilometrin päässä Kuopion torilta sijaitsevalta hostellilta on lyhyt

Hostel Hermannin

matka kaupungin palveluihin ja nähtävyyksiin. Vieraat voivat nauttia kävelyreiteistä järven rannalla tai tutustua Haapaniemen alueen historiaan, johon kuuluu muun muassa tehtailija Herman Saastamoisen muistomerkki Hermannin-aukiolla.

Jämsän Gasthaus tarjoaa eläkeläisille rauhallisen ja kodikkaan majoitusvaihtoehdon, jossa yhdistyvät perinteinen suomalainen tunnelma ja käytännölliset mukavuudet. Keskeinen sijainti lähellä rautatieasemaa ja paikallisia palveluja tekee matkustamisesta vaivatonta. Hostellin viihtyisät saunatilat, yhteiset oleskelutilat ja mahdollisuus oma-toimisiin aterioihin luovat miellyttävät puitteet rentoutumiselle.

Tiilirihessä Kauniaisissa majoittuu rauhassa vehreän luonnon keskellä historiallisessa miljöössä, vain kahden kilometrin päässä juna-asemalta. Hostellin piha-alueella on

arboretum eli puulajipuisto, jossa vieraat voivat tutustua yli 200 puulajiin. Hostellin vieressä sijaitseva Gallträsk-järvi tarjoaa virkistäytymismahdollisuuksia ympäri vuoden – kesäisin voi pulahtaa uimaan ja talvisin nauttia avantoinnista. Tiilirihessä yhdistyvät täydellisesti kaupunkien läheisyys ja luonnon-

rauha. Perille pääsee helposti junalla tai omalla autolla, ja hostellista on hyvät yhteydet pääkaupunkiseudun muihin kohteisiin.

Vieraanvara Kajaanin keskustassa tarjoaa viihtyisää ja edullista majoitusta upeassa funkkiskerrostalossa, jonka on suunnitellut arkkitehti Eino Pitkänen vuonna 1948. Perheomisteinen hostelli panostaa vieraanvaraisuuteen ja yhteisöllisyyteen. Hostellin keskeisen sijainnin ansiosta sieltä on helppo päästä Kajaanin kulttuurikohteisiin ja palveluihin, kuten teatterin, taidemuseon ja vesiliikuntakeskus Kaukaveteen. Läheisyydessä sijaitsevat myös Kajaanin linnanrauniot ja kauniit puistot, jonne voi tehdä mukavia kävelyretkiä.

Eläkevuosista voi tehdä seikkailujen aikaa, ja Suomen hostelliverkosto tarjoaa siihen mainion mahdollisuuden. Jokaisella matkakohteella on oma tarinansa, ja jokainen matka tuo mukanaan kokemuksia, jotka rikastuttavat arkea ja jättävät pysyviä muistoja. EKL:n jäsenet saavat 10 prosentin alennuksen yöpymisestäään, kun majoitus varataan Hostellijärjestön sivujen kautta tai suoraan hostellista.

Lisätietoja: www.hostellit.fi

Vieraanvara

Viikonloppuisin ja iltaisin tehtiin koko perheen retkiä Washingtonissa. Nähtiin Capitolin kukkula, kongressitalo, Valkoinen talo (kuvassa), Abraham Lincolnin patsas, upeita puistoja ja runsaasti poliiseja.